

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Viite: Vuoden 2025 TAE (HE 109/2024 vp)

Talousarvioesitys vuodelle 2025

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan (pääluokka 31) määrärahat vuoden 2025 talousarvioesityksessä ovat 3,598 miljardia euroa, mikä on 19 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.

Vuoden 2025 talousarvioesitys noudattaa hallitusohjelman linjauksia. Merkittävä osa hallinnonalan määrärahoista osoitetaan väyläverkon kehittämiseen ja korjausvelan kasvun torjumiseen. Investoinnit kohdistetaan väylähankkeisiin, joilla hallitus pyrkii vahvistamaan talouden kilpailukykyä ja ihmisten sujuvaa liikkumista.

Liikenne- ja viestintäverkoille ehdotetaan 2,03 miljardin euron määrärahaa. Väylänpidossa huolehditaan ensisijaisesti verkosta, jonka liikennöitävyys on tärkeää elinkeinoelämälle ja yhteiskunnalle laajemmin. Samoin korostuvat liikenneturvallisuus ja digitalisaation mahdollisuudet.

Perusväylänpidon määräraha on 1,496 miljardia euroa ja on siten linjassa valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman (ns. Liikenne 12) rahoitusohjelmaan nähden. Hallitusohjelmaan sisältyvästä pääosin omaisuuden myynneillä rahoitettavasta investointiohjelmasta ehdotetaan 200 miljoonaa kohdistettavaksi vuodelle 2025. Lisärahoitus kohdennetaan tieverkolle siten, että toimenpiteiden avulla saadaan mahdollisimman paljon hyötyjä tienkäyttäjille ja elinkeinoelämälle.

Vuonna 2025 ehdotetaan aloitettavaksi seitsemän uutta tiehanketta, joiden valtuudet ovat yhteensä 317 miljoonaa euroa:

- mt 642 Äänekosken silta, valtuus 15 miljoonaa euroa
- vt 15 Rantahaka (Kotka)-Kouvola, valtuus 122 miljoonaa euroa
- vt 21 Palojoensuu-Maunu, valtuus 30 miljoonaa euroa
- vt 23 Karvion kohta, valtuus 14 miljoonaa euroa
- vt 12 Mankala-Tillola, valtuus 92 miljoonaa euroa
- vt 8 parantaminen Kokkolan kohdalla, Kokkolan keskusta 1. vaihe, valtuus 13 miljoonaa euroa
- vt 8 ja st 724 Vaasan yhdystien 1. vaihe, valtuus 31 miljoonaa euroa

Hankkeen vt 12 Mankala-Tillola valtuuden ja määrärahan käytön edellytyksenä on Lahden seudun MAL-sopimuksen allekirjoittaminen.

Uusia ratahankkeita on kaksi, joiden valtuudet ovat yhteensä 105 miljoonaa euroa:

- Karjalan radan kehittäminen, valtuus 90 miljoonaa euroa

- Suupohjan rata, valtuus 15 miljoonaa euroa

Lisäksi hankkeelle Rantaradan kehittäminen Karjaa-Kauklahti välillä esitetään 50 miljoonan euron valtuuden korotusta 80 miljoonaan euroon.

Vuonna 2025 avustettavina kaupunkien joukkoliikennehankkeina jatkuvat aiemmin myönnettyjen valtuuksien mukaisesti Viikki-Malmi pikaraitiotien suunnittelu sekä Länsi-Helsingin pikaraitioteiden suunnittelu ja rakentaminen. Edellä mainittujen joukkoliikenne-hankkeiden valtionavustuksiin vuonna 2025 tarvittava määräraha on yhteensä 11,25 miljoonaa euroa.

Liikenteen ja viestinnän palveluilla turvataan liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta sekä luodaan edellytyksiä liikennejärjestelmän ja siihen liittyvien palvelujen kehittämiseksi. Viestintäpalveluja ja viestintäverkkoja hyödynnetään merkittävässä osassa yhteiskunnan palveluiden tuottamisessa ja kulutuksessa. Liikenteen ja viestinnän palveluiden määrärahataso on vuonna 2025 noin 858 miljoonaa euroa, mikä on noin 23 miljoonaan euroa enemmän kuin vuonna 2024. Muutos vuoteen 2024 verrattuna aiheutuu pääosin Televisio- ja radorahaston määrärahaan tehtävästä noin 16 miljoonan euron indeksitarkistuksesta sekä 5 miljoonan euron lisäyksestä lentoliikennepalvelujen ostoihin. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta siirretään liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan momentti ja sille osoitettava noin 3,8 miljoonan euron määräraha liittyen yöjunakaluston hankintaan. Hankinnalle on jo aiemmin myönnetty valtuus työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta.

Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostoihin ja kehittämiseen ehdotetaan noin 107 miljoonan euron määrärahaa, joka on 5 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Lisäys osoitetaan lentoliikennepalvelujen ostoihin.

Hallinnonalan virastojen yhteenlasketut toimintamenomäärärahat pienenevät runsaasta 231 miljoonasta eurosta noin 215 miljoonaan euroon pääosin hallitusohjelman sisältämien tuottavuutta parantavien toimenpiteiden seurauksena.

Kyberturvallisuuden osalta liikenne- ja viestinviraston toimintamenoihin esitetään 2 miljoonan lisäystä hyökkäyspinnan kartoituspalvelun (HYÖKY) ja vakavien tietoturvaloukkausten havainnointi- ja varoitusjärjestelmä HAVARO-palvelun kevennettyyn tuottamiseen. Lisäksi EU:n kyberturvallisuusdirektiivin (NIS2) kansalliseen toimeenpanoon ja tietojärjestelmäkehitykseen esitetään yhteensä 1,06 miljoonaa euroa.

Hyökkäyspinnan kartoituspalvelu (HYÖKY) mahdollista yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten toimijoiden julkiseen internetiin näkyvien tietojärjestelmien, sähköisten palveluiden ja tietoliikenneporttien kartoittamisen ja havaitsemisen. Kevennetty vakavien tietoturvaloukkausten havainnointi- ja varoitusjärjestelmä (HAVARO) on erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille kohdennettu palvelu, joka havainnoi ja varoittaa haitallisesta liikenteestä organisaation tietoliikenteessä. Budjettirahoituksen lisäksi palvelua käyttäviltä organisaatiolta peritään palvelusta käyttömaksuja.

Suomen kyberturvallisuusstrategia ja sen toimeenpanosuunnitelma julkaistaan loppuvuoden 2024 aikana. Kyberturvallisuusstrategia asettaa vuoteen 2035 asti ulottuvan kansallisen tavoitetilan kyberturvallisuuden kehittämiseksi ja vahvistamiseksi koko yhteiskunnassa.

Väylämaksu ehdotetaan palautettavaksi täysimääräiseksi vuodesta 2025 alkaen. Täysimääräinen väylämaksu liittyy hallituksen tavoitteeseen tasapainottaa julkinen talous. Väylämaksujen tuloarvio vuodelle 2025 on 85 miljoonaa euroa. Tavoitteena on 36 miljoonan euron lisäys viime vuosina toteutuneeseen noin 50 miljoonan euron vuotuisen väylämaksutuloon. Väylämaksun tasoa ja vuotuista tuottoa verrataan rannikon väylänpidon, jäänmurron, alusliikenteen ohjauksen ja merenmittauksen menoihin. Puolitetun väylämaksun tuotto on eri vuosina vastannut 48-62 prosenttia vertailukohtana olleista menoista. Maksukorotuksen jälkeen väylämaksun tuoton vastaavuus menoihin nousisi merkittävästi.

Liikenneverkon korjausvelka

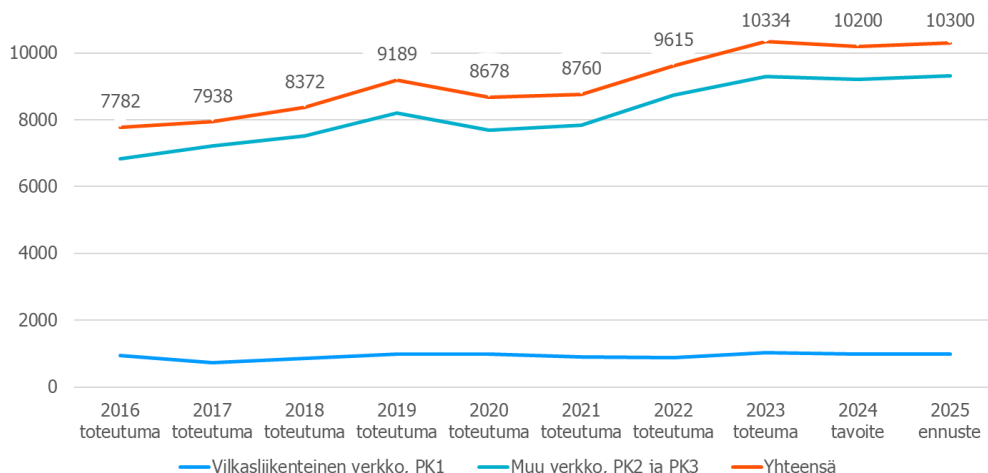
Korjausvelka tarkoittaa sitä yhteenlaskettua summaa, joka vaadittaisiin huonokuntoisten väylien korjaamisesta hyvään kuntoon. Väyläomaisuuden korjausvelan määrä oli vuoden 2024 alussa noin 4,17 miljardia euroa.

Vuoden 2024 alussa väyläomaisuuden korjausvelasta tieverkolle kohdistuu 2 539 miljoonaa (61 %), rataverkolle 1 599 miljoonaa (38 %) ja vesiväylille 29 miljoonaa euroa (1 %).

Tieverkon korjausvelasta vain alle kymmenen prosenttia kertyy pääväyliltä, mutta rataverkolla pääväylien osuus korjausvelasta on yli puolet. Osuudet vastaavat suuruusluokaltaan pääväylien osuutta koko verkon pituudesta.

Tieverkolla korjausvelan kasvua pystytään 2024 taittamaan hallituksen myöntämän lisärahoituksen (250 milj. €) turvin. Vuoden 2024 aikana korjausvelan ennustetaan kokonaisuudessaan kuitenkin kasvavan noin 60 milj. euroa. Kasvu kohdistuu pääosin siltojen ja ratojen päällysrakenteiden korjausvelkaan.

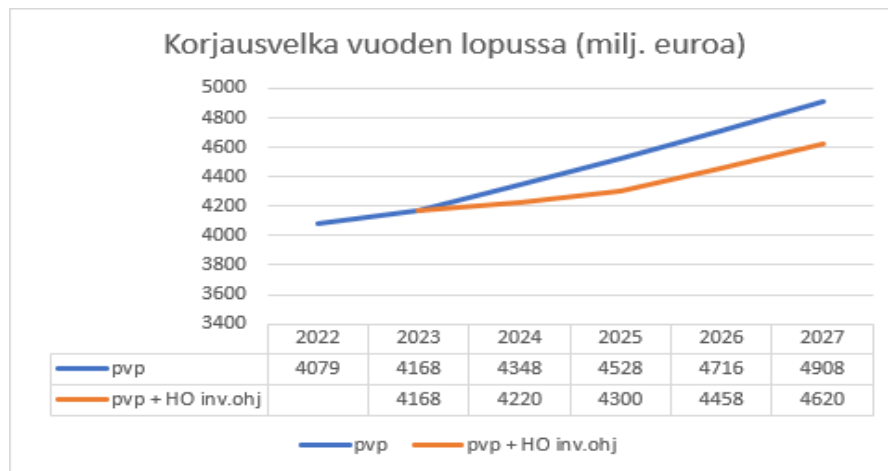
Päällystetyn maantieverkon laajuus on noin 51 000 km. Maanteiden päällystysohjelmassa päästään vuoden 2024 aikana n. 400 km: iin, joka estää päällystetyn tieverkon kunnon heikkenemisen (korjausvelan kasvun). Vuoden 2025 päällystysohjelman pituuden arvioidaan olevan noin 3200–3300 km. Talousarvioesityksen mukaisella rahoituksella pystytään pitämään keskeisen tieverkon kunto nykytasolla ja muun tieverkon huonokuntoisten päällysteiden määrä lisääntyy vain vähän.

Kuva 1. Huonokuntoisten päällystettyjen teiden määrä [km]

Vuoden 2025 talousarvioesityksen 200 miljoonan korjausvelkarahalla täydennettäisiin erityisesti maanteiden päällystysteiden ja tierakenteiden sekä siltojen korjausohjelmaa koko maassa. Esitetyn lisärahoituksen arvioidaan hidastavan tieverkon korjausvelan kasvua noin 100 milj. eurolla. Korjausvelan ennustetaan kuitenkin jatkavan kasvuaan myös ensi vuoden aikana n. 80 milj. euroa (kuva 2).

Kuva 2. Korjausvelan kehitysennuste